

CÁC MÀU ĐƯỢC HỌC SINH LỚP 1 YÊU THÍCH

• **ThS. NGUYỄN THỊ HẢI THIÊN**
 Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

1. Đặt vấn đề

Màu sắc là yếu tố có ảnh hưởng đến tâm - sinh lí của con người. Mỗi màu khác nhau (bao gồm màu có sắc - các màu trong quang phổ và màu không sắc - đen, trắng, xám) ảnh hưởng đến tâm - sinh lí của con người sinh lí với những sắc thái khác nhau. Vấn đề này đã được các nhà khoa học thuộc nhiều lĩnh vực quan tâm nghiên cứu (mĩ thuật, y học, lao động sản xuất, trang trí nội thất...) nhằm nâng cao chất lượng cuộc sống của con người.

Học sinh nhỏ tuổi rất yêu thích màu sắc. Vậy, màu được học sinh yêu thích là những màu nào? Trong năm học 2005 - 2006, qua nghiên cứu về ảnh hưởng của màu sắc trong sách giáo khoa Toán đến hiệu quả nhận thức của học sinh lớp 1 được tiến hành trên 60 học sinh thuộc lớp 1A1 và lớp 1A2 - Trường Tiểu học Trần Hưng Đạo - Thành phố Hạ Long - Tỉnh Quảng Ninh, chúng tôi thu được kết quả sau:

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Những màu được học sinh lớp 1 yêu thích

Nhận xét bảng 1:

- Học sinh lớp 1 rất thích màu sắc, thể hiện ở chỗ tất cả các màu đưa ra đều được các em lựa chọn. Tuy nhiên, chỉ có 4 màu được đa số học sinh yêu thích ở mức độ cao (trên 70%), 2 màu được học sinh yêu thích ở mức độ trung bình (từ 28% đến 46%). Sự yêu thích của học sinh đối với hai màu còn lại chiếm tỉ lệ không đáng kể.

- Các màu được học sinh lớp 1 yêu thích ở mức độ cao đều là các màu có sắc (các màu trong quang phổ). Trong đó, màu được học sinh lớp 1 yêu thích nhất là màu đỏ (86,67%), thứ hai là màu vàng (80%), thứ ba là màu xanh da trời (76,67%), màu xanh lá cây xếp ở vị trí thứ tư (71,67%). Kết quả này cho thấy các màu được học sinh thích bao gồm cả màu nóng (đỏ, vàng) và màu lạnh (xanh da trời, xanh lá cây) nhưng màu nóng được các em yêu thích hơn. Sở dĩ như

Bảng 1: Những màu được học sinh lớp 1 yêu thích

STT	Các màu	Nam		Nữ		Chung		
		Số lượng	%	Số lượng	%	Số lượng	%	Thứ bậc
1	Đỏ	21	84,00	31	88,57	52	86,67	1
2	Vàng	18	72,00	30	85,71	48	80,00	2
3	Tím	12	48,00	16	45,71	28	46,67	5
4	Xám	3	12,00	2	5,71	5	8,33	7
5	Xanh da trời	17	68,00	29	82,86	46	76,67	3
6	Đen	1	4,00	1	2,86	2	3,33	8
7	Xanh lá cây	17	68,00	26	74,29	43	71,67	4
8	Trắng	6	24,00	11	31,43	17	28,33	6

vậy vì màu nóng là những màu có tính chất "kích thích" nên sức thu hút của nó đối với thị giác lớn hơn so với màu lạnh, đặc biệt đối với trẻ nhỏ, những ấn tượng rực rỡ thường tác động tới thị giác của trẻ mạnh hơn những ấn tượng trầm tĩnh, êm dịu.

- Các màu không sắc (đen, trắng, xám) hầu như không chiếm được cảm tình của học sinh nhỏ tuổi. Trong số đó, chỉ có màu trắng tỏ ra ưu thế hơn (28,33%) so với màu xám (8,33%) và màu đen (3,33%). Bởi vì, trong thực tế, màu trắng thường được sử dụng làm màu nền khá phổ biến nên tương đối quen thuộc với thị giác của học sinh. Hơn nữa, so với xám và đen, màu trắng cũng làm thị giác dễ chịu hơn.

- Những lí giải của học sinh về nguyên nhân yêu thích các màu cũng hợp quy luật. Mỗi em giải thích ở mức độ khác nhau, với những sắc thái biểu cảm khác nhau nhưng hầu hết, học sinh thường nhận xét những màu mình thích là những màu "đẹp". Các em lí giải về đẹp đó thông qua những tính từ miêu tả về màu và minh họa bằng những hình ảnh so sánh thực tế. Chẳng hạn, các em miêu tả vàng là "vàng rực"; đỏ là "đỏ mọng", "đỏ thắm"; xanh là "xanh biếc"... và gắn những màu này với những hình ảnh quen thuộc.

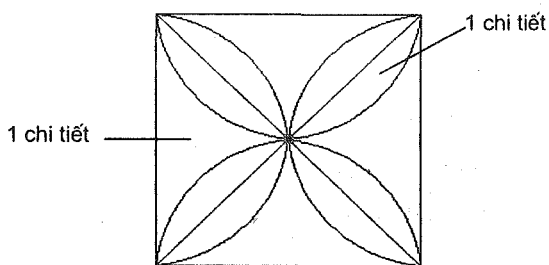
Một số học sinh còn nêu được các ấn tượng về màu rõ rệt hơn. Em Vũ Hồng Hà (lớp 1A1) nói: "Em thích màu trắng vì nó sạch sẽ". Hoặc em Phạm Thuỳ Linh (lớp 1A2): "Em thích màu đỏ vì em thấy nó rất rực rỡ. Nó giống màu cái bút máy của em, còn giống màu son của mẹ em nữa".

Như vậy, dù học sinh không gọi được một cách chính xác các cảm giác liên tưởng do màu tạo ra nhưng sự lí giải trên cho thấy sở thích về màu của học sinh chịu sự chi phối của ấn tượng thị giác đối với các màu trong tự nhiên. Điều này phù hợp với kết quả nghiên cứu về tác động của màu sắc đối với tâm sinh lí của con người. Các

nhà khoa học tổng kết về tác động của màu sắc cũng xuất phát từ ảnh hưởng một cách tự nhiên của các màu trong thế giới đối với mắt người.

2.2. Những màu được học sinh lớp 1 sử dụng để trang trí hình vẽ

Do có sự dễ nhầm lẫn trong tri giác của học sinh lớp 1 nên để xác định lại những màu mà học sinh phát biểu có đúng là những màu được các em yêu thích hay không, chúng tôi yêu cầu các em dùng những màu mình thích để trang trí cho một ô cụ thể trong hình vẽ trang trí đường điểm.

Trong tranh vẽ này, chúng tôi xác định số lượng các chi tiết như sau:

+ Mỗi nửa cánh hoa là 1 chi tiết. Bông hoa có 4 cánh, do đó, số chi tiết trong bông hoa là $4 \times 2 = 8$ (chi tiết).

+ Mỗi phần nền giữa hai cánh hoa là 1 chi tiết. Như vậy, phần nền của bức tranh gồm 4 chi tiết.

+ Từ đó ta có tổng số chi tiết của bức tranh là: $8 + 4 = 12$ (chi tiết).

Về mặt lí thuyết, tổng số chi tiết mà 60 học sinh tô được là: $60 \times 12 = 720$ (chi tiết).

Trong đó, số chi tiết mà học sinh nam tô được là: $25 \times 12 = 300$ (chi tiết).

Số chi tiết mà học sinh nữ tô được là: $35 \times 12 = 420$ (chi tiết).

Tuy nhiên, trên thực tế, có những bức tranh học sinh không tô đủ mọi chi tiết mà để trống. Trong trường hợp này, chúng tôi chỉ tính những chi tiết đã được học sinh tô đủ, vì vậy, số lượng chi tiết được học sinh thể hiện trong hình vẽ có giảm đi so với số lượng chi tiết kì vọng.

Bảng 2: Những màu được học sinh lớp 1 sử dụng để trang trí hình vẽ

STT	Các màu	Nam		Nữ		Chung		
		Số lượng	%	Số lượng	%	Số lượng	%	Thứ bậc
1	Đỏ	82	29,71	122	29,04	204	29,31	1
2	Vàng	71	25,72	119	28,33	190	27,30	2
3	Tím	30	10,87	32	7,62	62	8,91	5
4	Xám	0	0,00	2	0,48	2	0,29	6
5	Xanh da trời	33	11,96	52	12,38	85	12,21	4
6	Đen	0	0,00	2	0,48	2	0,29	6
7	Xanh lá cây	58	21,01	91	21,67	149	21,40	3
8	Trắng	2	0,72	0	0,00	2	0,29	6
Tổng số chi tiết được học sinh lớp 1 tô màu		276	100,00	420	100,00	696	100,00	

Nhận xét bảng 2:

- Các màu được học sinh lớp 1 thể hiện trong hình vẽ thống nhất với các màu được các em yêu thích (đã phân tích ở bảng 1).

- Học sinh lớp 1 chủ yếu dùng màu có sắc để trang trí hình vẽ (5 màu có sắc đều được sử dụng với tỉ lệ trên 50%, trong đó, có 3/5 màu được sử dụng ở mức độ cao - trên 21%). Ba màu không sắc (đen, trắng, xám) chỉ được sử dụng với mức độ không đáng kể (0,29%). Các màu được học sinh sử dụng có sự cân bằng giữa màu nóng (đỏ, vàng) và màu lạnh (xanh da trời, xanh lá cây) nhưng hơi thiên về màu nóng (tỉ lệ sử dụng màu đỏ, vàng cao hơn màu xanh da trời và màu xanh lá cây: 29,31% và 27,30% so với 12,21% và 21,40%).

Mặt khác, mức độ sử dụng màu không sắc để trang trí hình vẽ cũng giảm hẳn so với mức độ yêu thích của các em. Thể hiện ở chỗ, có 17 học sinh thích màu trắng, 5 em thích màu xám, 2 em thích màu đen (bảng 1) nhưng trong 60 bức vẽ, mỗi màu này chỉ được sử dụng để trang trí cho 2

chi tiết. Điều này chịu ảnh hưởng của quy luật pha trộn màu sắc trong quá trình học sinh tô màu.

3. Kết luận

Màu sắc có sức thu hút mạnh mẽ đối với thị giác của học sinh nhỏ. Các màu được học sinh yêu thích chủ yếu là các màu có sắc, có khuynh hướng cân bằng giữa màu nóng và màu lạnh. Trong đó, 4 màu được học sinh yêu thích nhất là đỏ, vàng, xanh da trời, xanh lá cây. Kết quả này tương đối trùng hợp với các nghiên cứu về những màu hấp dẫn thị giác của con người cũng như các cảm giác liên tưởng về màu mà nó tạo ra. Đây là một trong những cơ sở tâm lí học cho việc chế tạo các sản phẩm phục vụ học sinh tiểu học (đặc biệt là sách giáo khoa, các đồ dùng, phương tiện dạy học trực quan...).

SUMMARY

On the basis of the survey conducted in Tran Hung Dao Primary School, Ha Long City, Quang Ninh Province, the authoress draws some conclusions about the effects of the colours in the mathematics textbook on the perception of 1st graders.